

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

V. Neque medullam; aut adipem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

NEQUE ITEM PILOS, VNGUES, DENTES, CORNUA.

CAPVT IIII.

Prima opinio.

DE pilis tam magnificè senserunt aliqui, vt animatos eos esse corporisque partes dicere non dubitarent. Eam potissimum ob causam, quòd nò minus, quàm ceteræ partes, in corporibus nostris augeantur. Idemque de vnguibus, dentibus, & cornibus pronuntiarunt. Augerent enim hæc omnia non longitudine modò, sed latitudine & altitudine; & procedente ætate maiora, & crassiora euadunt. Non in immensum tamen; sed vt reliquæ partes, ad definitam magnitudinem. Sanè de vnguibus visus est ita sentire Galenus in primo de vltupart. lib. cap. 7. & 11. cum eos inter partes digitum componentes ob proprium & necessarium vsum commemorauit; & in 2. de Anatom. administrationibus cap. vltim. eos in quibus vitam & sensum, vt ceteras partes habere.

Ego verò quomodo hæc inter partes numerari possint non video. Nascentur enim sine pilis animalia multa, eosque vbi adepta fuerint, deponunt interdum, aut abscedunt per seipsum, sine vilo doloris sensu: nec imperfecta aut læta animalia censentur propterea. Alia contra magis abundant illis, quàm alia; neque idcirco perfectiora iudicantur. Deque vnguibus, dentibus, & cornibus idem licet affirmare.

De pilorum & vnguium accretione.

Nam quòd ex eorum accretione petitur argumentum, contrà, quàm aduersarij putent, profus conficiet. Non enim augetur naturaliter vt partes ceteræ, quæ ex vtili & optimo alimento attracto atque intus adacto, tum nutriuntur abundè, tum in maiorem quantitatem excresecunt. Sed ex inutili planè, & reiectanea materia ad radices apposita extenduntur in longum. Aut si crassiores interdum fiant, id tum ex maiori pororum & meatuum, quibus foras erumpunt, amplitudine: tum ex copiosiori, sicciori, adustiori, & crassiori accedente materia euenit. Certè vbi tota virtus augendi adeò debilitata est & fracta, vt nullè amplius partes augeantur; & in extrema quoque senectute decrepitæque ætate, cum vniuersum corpus decrescit singulaque partes minuuntur; nihilominus crescunt pilis; & vngues feliciter multò, quàm antea. In ægrotis quoque, ethicis, tabidis, dum partes omnes extenuantur, nequaquam extenuantur illi, sed magis, quàm in sanis, augetur. Quoniam vt in 2. de animalium ortu lib. cap. 4. Aristoteles explicauit, inutilis & superflua materia sit plurima, cum minus propter senium aut morbum in partes præcipuas consumatur. Deniq; in mortuis, in quibus nulla est vita, nulla anima, quæ singulare est augetur principium & causa, visuntur adhuc augeri; vt idem ille Philosophus scriptum reliquit in 3. de historia cap. 11. Nam vt antea à colore animæ, ita tunc ab eo, qui est ambientis, dum corpus putrescit, excrementitia materia præparata foras pellitur.

Galeni autè (si modò id sensit, quod prima facie sensisse videtur) propriis ipsius armis licet cõfundere. Nam de vnguibus differens in 1. lib. de vltupart. cap. 11. duo affirmavit. Alterum, eos non

augeri, vt alias partes, in longum, latum, & profundum: sed pilorum modo, in longum solum, subnascentibus semper vnguibus nouis antiquisque propellentibus. Alterum, propterea insituisse naturam, vt hæc corporis pars per omnem vitam augetur, etsi reliquum corpus augeri defuisset: quòd eius extremitates scalpendo vel aliud quid agendo exteri nobis debeant. Quorum alterum omninò ostendit nec vngues nec pilos vera & propria accretione augeri. Tum quòd nò ad omnem dimensionem, tum quòd non intrus suscepto alimèto, sed externa additione materiæ augeatur. Alterum autem si verum sit, ex eo ipso concluditur, nec vngues, nec dentes, nec cornua, animatas partes esse. Quippe nulla animata pars vlti consumitur. Neque alia est causa, cur pedum cutis infima nunquam exteratur & cõsumatur iis, qui nudis pedibus incedunt: calceorum autem soleæ non multo durènt tempore. Nisi quòd illa est animata, vitamque cum habeat, fouetur semper & conseruatur, & si quid detrimenti patiat, statim refarcitur: hæc vero anima omni & vita destituta nequeunt renouari. Si vngues igitur, dentes, & cornua exterantur vlti, animata partes non sunt.

Pedum cutis cur nunquam consumatur.

Propria quadam est in dentibus difficultas: Propterea quòd magnoperè interdum dolent, dolorisque sensum nihil habere potest, quòd animatum non sit. At is dolor (etsi secus Galenus senserit in lib. de ossibus cap. 5. & lib. 16. de vltupart. cap. 2. & 3. & lib. 4. de Anatom. admin. cap. 3. aliisque post eum) non est dentium, sed neruorum, qui in gingiuis dispersi sunt, dum in eos è superioribus partibus defluit pituita. Propterea euulso dente mitigatur dolor, quòd defluens & inimicus humor euaporet apertio aditu, quo exhalare & consumi possit.

Dentium dolor.

NEQUE MEDULLAM, aut adipem.

CAPVT V.

DE medulla.

E medulla porro exstat aperta Philosophi sententiã in 2. de partib. lib. cap. 6. cum eam definiuit esse alimenti sanguinei, quòd in ossa distribuatur, coactum excrementum. Siuè enim alimentum ossium appelles, siuè excrementum, & residuum illius sanguinis, quo corpus vescitur vniuersum, nec anima communique vita frui potest, nec pars corporis nominari. Atque ex iis, quæ iam dicta sunt, vtrumque manifestum est: & Aristoteles naturam sanguinis eam habere tradidit.

De medulla.

Sed alterum illud medullæ genus, quòd spina dorfi continetur, naturam habere ab hac profus diuersam: ipsemet eodem in loco subiunxit. Atque accuratè magis huc locum posteriores medici pertractant. Etenim secus omnino de ea, quàm de illa, quæ in plerisque aliis ossibus inest, iudicari debet. Nam priorem illam impropiè, & vt in 2. l. colliget cap. 3. & 8. inquit Auerroes, homonimè medullam appellamus: non quòd medullæ substantiam habeat, sed quòd ossibus, quemadmodum medulla, continetur. Sic enim cerebrum quoque ipsam à quibusdam appellatum fuisse medullam apud Aristotelem legimus in cap. 7. eiusdem lib. & Galenum in 3. de alimentorum facul-

De spina medulla.

Medulla quid.

atibus cap. 10. inter quos Platonem memorat in 8. de usu part. cap. 4. substantia autem e. lem est, quæ cerebri. Nam & cum eo coniuncta est, velut quædam illius propago; & duplici illius membrana continetur; & plurimorum subinde, velut alterum cerebri; per singulas spinæ vertebrae nervorum origo est: quod nullo modo fieret, nisi & animata ellet, & corporis pars, & eiusdem substantiæ cum cerebro. Solo igitur accidente differt; quod durior sit, in inferioribus præsertim partibus. Ut enim posterior cerebri pars anteriore durior est, ita quod longius ab eo recedit, durefcit magis. Cum contra ea, quæ in cæteris ossibus propriè existit, medulla, mollior multò sit, humidior, & pinguior cerebro, velut sanguinæ potius substantiæ, cuius expertus est cerebrum. Ità sit, ut dum altera ossibus, quibus inest, alimentum præbet, altera nequaquam spinæ ossa sustentet; sed eandem potius ipsa cum cerebro alitionis formam retineat, hoc est sanguine tenuissimis venis per vertebrae spinæ singulorumque spondylorum commissuras adducto per omnem vitam nutriatur: altera corporis pars sit animata; altera non pars, sed alimentum ossium inanime vitæque omni priuatum.

De adipi.

Postremò de adipi nullus, quod sciam, dubitavit. Tum quia nulla ex parte proprium habet terminum & circumscriptionem, ut cæteræ omnes partes. Tum quia in prima partium delineatione factusque formatione adeps non apparet, sed post accedit: nilque aliud est, quam pinguior & tenuior sanguis ex venis exudans, pauloque magis coctus atque à frigore densatus; ut in 2. lib. de temperamentis diligenter Galenus exposuit. Maior enim carnosarum partium calor densationem prohibet: & ideò circa eas nunquam adnascitur adeps. Membranosa verò frigidiores, hoc est minus calida, oleosam illam sanguinis substantiam faciliùs in adipem coagunt: ut in vasorum operculis adhuc calentibus vapor guttescit; & partium omnium euaporationes in cerebro concrefcunt. Quam ob causam frigida temperationis indicium esse adeps existimatur: nec solum quod concrefcant frigore, sed etiam quod cum sit sanguis concretus, vbi adipis multum sit, parum erit sanguinis reliqui; ideòque calor parum. Et vterque quidem ren pinguescit plurimum, minus tamen dexter, quod propinqui iecoris calor sanguinis coagulationem impedit. Tùmque eos citò senescere animaduertimus, qui multum pinguerint: quoniam cum parum habeant sanguinis, magna eius parte consumpta, ad interitum sunt oportiora; quod faciliè refrigerentur aut à calore penitus absumantur. Tum verò obesa omnia sterilia esse obseruantur: quippe sanguis ille, qui seminis materia futurus erat, mutatur in adipem, parumque aut nihil semini superest. Denique sensu cum carere hoc argumento probauit Philosophus in cap. 5. libri mox citati; quoniam sanguis omni sensu priuatus est. Si enim sanguis in venis præ calidus animam non habet, neque pars est; cur sit idem ipse extrà venas concretus frigore? Accedit, quod si quando sanguis, & necessarium alimentum corpori desit, eo libenter vniuersæ partes resciantur: & ideò marcescunt & extenuantur corpora. Nec tamen vl-

Adeps nuda.

la pars potest alteri alimentum esse, in aliâ mutari. Quod si Galenus in commentario ad lib. Hippocratis de natura hominis, inter partes nominauit; ampliore vsus est partis acceptione; qua interdum significat quidquid totum complet: non præstare illa, qua partem dicimus eam solam, quæ communi fruitur vita, propriamque in corpore circumscriptionem habet.

Idem verò de pinguedine & seuo intelligat, Pinguedinem enim est aliqui ab adipi ità distinxerint, ut extremitatibus musculorum membranisque partibus ac nervosis adeps adhareat, pinguedoque cute & carne intercludatur: Philosophus tamen tum loco notato, tum in cap. 17. libri 3. de historia, non distinxit, sæpèque pro eodem nominauit; & adipem quoque inter cutem & carnem considerauit. Seuum magis diuersum est; quod & magis crassum ac terreneum, aptumque magis concrefcere, & in animalibus altera tantum parte dentatis & cornigeris sit.

Pinguedo & seuum.

DE CVTE.

CAPVT VI.

Is ex partium albo expunctis, illa omnino supererunt Homogeneæ partes; cutis, membrana, caro, os, cartilago, vinculum, tendo, vena, arteria, nervus. Et his Heterogenearum omnium tum substantia constat, tum perficitur operatio. Déque illis dicendum est, ut totius corporis substantia & operandi ratio intelligatur.

Cutis extrema omnium pars est, veluti quoddam velamentum & naturalis atque insitus animalis amictus A Græcis *δέρμα*, hoc est corium dicitur. Alia enim est supra illam à Græcis *ἐπιδερμὶς*, à nobis summa cutis seu cuticula nominata, caparum pelliculis pestimilis. Sed hæc omni sensu & vita caret: neque corporis pars per se in primo ortu ex semine potissimum genita, ut vera & germana cutis: sed velur illius efflorescentia, ex siccatibus illius foridibus circa eam post concrefcens, tum vt tegumentum, tum nequa omnino corporis pars nuda sit & iniuriis prorsus exposita, tum vt ornamentum cutis alioqui aspera & inæqualis. Hanc sæpè mutari cernimus à subiecta cute absque dolore diuulsam siue attritu, siue in scabie, siue in vlnerebus, aut igne admoto, aut feruentis aquæ infusione, aut ex intinere longo nimioque calore, aliisque modis non paucis. Cutis autem vera eadem semper est, ut partes cæteræ. Totaque continua vniuersum corpus complectitur; nisi vbi aut propter sensus, aut ad sumendum cibum excrementa uel fecerenda perforatam eam esse oportuit: ut in ore oculis, naribus, auribus, genitali, & podice. Vbi que etiam porosa est, ut & perspiret calor, & sudores fuliginæque superfluitates excludantur.

Nullam operationem exercet, sed vsus tantum gratia facta est. Non enim cibi coctionem facit, nec sanguinis generationem, pulsumque, aut respirationem, nec voluntarium motum.

Cutis & cuticula vt differant.

Cutis sensus.

Sed